

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. št. 150 din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Poštno-ček, rač. št. 17.785. Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Fran Radošček, Kočevje. — Tiska tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

† PIJ XI.

Že dolgo je pbolehal, pa ko se je zdravje spet mu izboljševalo, je zatisnil trudne oči in plemenito dušo izročil svojemu Gospodu v petek dne 10. t. m.

Rodil se je v Desio v Italiji 31. maja 1857, v mašnika posvečen 1879, postal doktor „Ambrosiane“ v Milanu, papežev prelat, načelnik vatik. knjižnice, pa vizitator Poljske ter tam tudi apost. nuncij, pa nadškof, kardinal in končno za papeža izvoljen 6. febr., slovesno kronan pa 12. febr. 1922. Bil je torej polnih 17 let papež. Blagopokojni sv. oče se je mnogo trudil za mir na svetu, zlasti za mir Kristusov na zemlji za izročeno mu sv. cerkev in s plemenitimi nagibi podpiral državnike v njihovem prizadevanju za srečo in blaginjo vseh ljudstev, zlasti da bi zmagala v svetu odrešilna misel krščanstva: Kristus kralj!

Vprav v teh razburkanih časih je njegov prodirni duh objel vso zemeljsko oblo, ne brez sadov za duše in blaginjo vseh narodov, za mir med državami; zlasti Slovincem je bil blagopokojni sv. oče Pij XI. izredno naklonjen, ker nam je dal slovenski cerkveni obrednik, ki ga niti veliki katoliški narodi nimajo v svojem jeziku. Zato smo Slovenci še prav posebno zavezani, da velikega pokojnika ohranimo v hvaležnem in pobožnem spominu!

Naš enako plemeniti škof dr. Ivan Gnidovec je kot zvesti sin sv. cerkve odšel v nebesa pripravljat sprejem velikega pokojnika — sv. očeta Pija XI.

Molimo za rajnega sv. očeta, ker bo tudi on prosil za nas pri Gospodu!

Mir, mir — o Jezus! N. p. v m.!

Resnica jih slepi!

Odgovor na kočevsko-nemški izpad na Kočevski zbornik CMD.

„Kočevjeer Zeitung“ je v svoji letošnji 4. številki iz „Deutsches Volksblatta“ priobčila nekako izumetničeno zmašilo na Kočevski zbornik. Zraven je seveda po svoji stari navadi razigrano pridala svoj neizbežen, zlohoni pripis, ki ž njim hoče pokazati, da bi moral pisec „D. V.“ biti še bolj udaren in ne skopariti z raznimi nadimki. K temu še oholo pristavlja, češ da sestavljalci zbornika niti slutnje nimajo o kočevskem narečju. S tem pokaže, da zbornika niti toliko ne pozna, da bi vedel, da je v njem izkušen strokovnjak napisal sicer kratko, toda temeljito razpravo o kočevščini, nikar da bi bila avtorjem kočevščina kakšna s sedmimi pečati zapečateni knjiga. Iz ponatisnjene članka je dobro razvidno, da je pisec v „K. Z.“ in „D. V.“ docela nedorastel pravi znanstveni kritiki, sicer ne bi onegavil s podtikanji, zavijanji in izzivanja. Da je pisec članka v „Deutsches Volksblattu“ docela nepoklican in nezmožen za znanstveno objektivno presojo, pokaže takoj sam v svojem naglem zaletu k luni, da se začuden vprašuje, ali morda učenjaki, ki so pisali v zbornik, žive na luni, češ da je tako visoko povzpeto blizu vse, kar je v njem. Pri tem pa v svoji nelogiki ni pomislil, da, ako bi živeli pisci zbornika na luni, pač ne bi opazili majhnega kočevskega ozemlja — kaj šele, da bi ga tako izredno točno poznali, in sicer bolje ko kočevski Nemci sami.

Iz vsega članka sledi, da dotičnemu piscu ni bilo do tega, da bi se poglobil v nazorno in točno vsebino zbornika, kaj šele da bi gledal na dejstva z objektivnimi očmi. Sicer pa ni čudno, ker mu ni bilo za stvarnost, ampak je nestržno iskal le to, da bi le našel kakšno tendenco. Ker pa je končno le uvidel, da je kljub njegovi nejevolji veliko delo trdno znanstveno, pravi, da je tendenca prikrita in preoblečena v sovražnost. Že znanost se mu zdi tako kruta in celo sovražna, kako bi ga šele zbadalo, ako bi bili članki zgolj poljudni in trditve brez dokazov, kakor so tisti, ki jih pišejo kočevski in od njih naprošeni Nemci.

Ker mu tako ni za resnico in stvarnost, je zelo nejevoljen, zakaj si Slovenci sploh

upamo o Kočevjarjih pisati! Pa še kar znanstveno! Saj misli, da sploh ne bi smeli, ker se vprašuje, komu naj bi se s tem izkazala usluga? Torej Slovenci niti o lastni zemlji ne bi smeli pisati! — Pri tej priliki prav glasno povemo, da je bilo takšno delo Slovincem že dolgo nujno potrebno! Slovenci pač moramo ostanko in v svoji lastni besedi vedeti, kakšna je kočevska zemlja in človek na njej.

Stvarnost Kočevskega zbornika je v tem, da ima trdne znanstvene in jedrate prikaze, katerih veljavo je neizpodbitna in trajna. Zlasti prve štiri razprave so tako dokazno tehtne, da ni najti v nobenem nemškem spisu o Kočevski tako nazornega geološko-geografskega prikaza, celotnega zgodovinskega razvoja, žive socialne in gospodarske problematike ter stvarne etnološko muzikološke slike. Ostali manjši članki pa od svoje strani nazorno sliko kočevskega prikaza krepko dopolnjujejo. Vrh tega prinaša zbornik toliko novih dognanj in izsledkov, da ne bo mogel iti mimo tega dokumentarnega dela noben pravi znanstvenik, ki bo v bodoče pisal o Kočevski. Zbornik namreč navaja kopico novih ugotovitev in izsledkov, ki jih ni najti v nobenem nemškem spisu o Kočevski. To je tudi poudariti, ker vsi nemški spisi redno potvarjajo ali pa se izogibljejo povedati, koliko je Slovincem in slovenskih prvin na Kočevskem.

Stvarnost Kočevskega zbornika potrjuje tudi to, da z vso odkritostjo prizna, da imajo kočevski Nemci s ponemčenci lepo večino na kočevskem ozemlju, a dokaže tudi, da so že pred prihodom Nemcev in vedno med njimi na Kočevskem živeli v velikem številu tudi Slovenci, kakor kljub ponemčevanju še sedaj žive. Zato je tudi povsem upravičen izraz kočevsko jezikovno ali recimo narodnostno mešano ozemlje in nikakor „kočevski jezikovni otok“. 6484 zavednih Slovincem, ki so naseljeni med 11.753 kočevskimi Nemci ja ne bomo z neupravičeno in napačno označbo jezikovno in narodnostno mešanega ozemlja kar zaslepljeno prodali Nemcem!

Dejstvo je tudi, da je slovenski kmet z večjo ljubeznijo navezan na svojo zemljo nego kočevsko-nemški, ki toliko lahkoživo bega po svetu in lepo zemljo zanemarja. Seveda niso vsi kočevski Nemci taki. Pač pa ni dovolj opore v izgovoru, da je kraška zemlja kočevskemu kmetu preskopa, ker

vemo, da je v splošnem še bolj skopa kmetu v Suhi krajini, a je kljub temu tako zvest in trdno zasidran na svojo zemljo! Pač pa tiči pravi vzrok v kočevskem značaju in v tem, ker se kočevski Nemec še vedno čuti priseljenega tujca na slovenski zemlji. Pa nikar ne mislite, da mora biti človek zaradi tega, ako pove resnico, tendenciozen ali celo sovražen.

Zakaj je torej kočevskim Nemcem Kočevski zbornik odveč in zakaj jim je tako zoprno? Zato, ker prikazuje slovenske prvine med njimi ter tudi kočevske Slovence med kočevskimi Nemci, in ker dokaže, da je Slovencev zelo veliko med njimi naseljenih ne samo ponemčenih, ampak tudi še sedaj zavednih. In zato, ker je to tudi vsak dan v oči govoreča resnica.

Delo in sadovi

Z ozirom na članek, ki ste ga priobčili v svojem listu z dne 5. februarja 1939, št. 4 na strani I. v 3. stolpcu in na strani 4. v 1. in 2. stolpcu pod naslovom „Delo in sadovi“, Vas v smislu čl. 26 tiskovnega zakona pozivam, da natisnete v prihodnji številki naslednji popravek:

Ni res, da je zastrupljeno ozračje v Kočevju po nacijonalizmih obeh narodnostnih barv, res pa je, da je iskati zastrupljenja ozračja povsem drugje. Ni res, da bi bil jaz prejel odlok banske uprave o odpustitvi šolskega sluga v katerikoli svoji funkciji, to je niti kot predsednik občine Kočevje-mesto, niti kot predsednik krajevnega šolskega odbora, res pa je, da je prejel šolski upravitelj v funkciji šolskega upravitelja tak odlok od banske uprave, vsled česar ni res, da sem jaz sploh mogel stikati o upravičenosti ali neupravičenosti odloka banske uprave, vsled česar ni res, da sem jaz sploh mogel stikati o upravičenosti ali neupravičenosti odloka banske uprave. Ni res, da bi jaz kot izobraženec moral razumeti, da odpuščeni in njegov neposredno bivši predpostavljani ne moreta živeti več pod isto streho, najmanj pa po divjaškem napaču, res pa je, da kot izobraženec moram razumeti, da lahko živita oba nasprotnika pod eno streho, eden v pritličju, drugi pa v drugem nadstropju. Ni res, da bi jaz rad s pomočjo Medičeve družine spravil šolskega upravitelja v tako brezizhodno stanje, da le ta sam zaprosi za premestitev, res pa je, da želim spraviti šolskega upravitelja s pomočjo nadzorne

oblasti v tako stanje, da bo sam zaprosil za premestitev. Ni res, da vedrijo člani Medicove družine v isti organizaciji, ki sem ji jaz predsednik, temveč je res, da člani Medicove družine ne vedrijo v nobeni taki organizaciji, kjer sem jaz predsednik. Ni res, da dokazujejo ta dejstva številne tožbe in pritožbe proti šolskemu upravitelju, res pa je, da tega ne dokazuje z moje strani niti ena tožba, pač pa nekaj utemeljenih pritožb v funkciji predsednika krajevnega šolskega odbora proti podrejenemu organu, delovodji. Ni res, da so bili merodajni oni nagibi, ki jih omenja člankar, da sem zadržal slugo kot hišnika, pač pa je res, da je to sklenila tudi občinska uprava, ker ni bilo drugega izhoda za stanovanje šolskega sluga, da rešim istega mučnega sobivanja s šolskim upraviteljem. Ni res, da je na moj predlog zavrnil občinski odbor — proti glasu zastopnika JRZ —, pritožbo šolskega upravitelja, res pa je, da je bil to predlog občinske uprave, ki je bil sprejet od navzočih 23 občinskih odbornikov z večino glasov in je bil samo eden proti, dva člana JRZ pa sta tudi glasovala za predlog občinske uprave. Ni res, da sta oba nacionalizma složno udarila po slovenskem državnem uradniku, res pa je, da je občinski odbor zavrnil neutemeljeno pritožbo šolskega upravitelja. Ni res, da je občina zapravila samo na pravnih stroških kar 100.000 din in pravdam še ni konca, res pa je, da ne more biti govora o zapravljanju 100.000 din, dokler ni znan izid te znane tožbe. Ni res, da zopervuje banski upravi župan in občinska uprava, res pa je, da se župan in občinska uprava ne zoperstavljata odlokom banske uprave. Ni res, da sem jaz predsednik onemu nacionalističnemu društvu, kateremu plačuje občina pe 20.000 din, res pa je, da nisem jaz temu društvu predsednik. Ni res, da ta žalostni primer pokazuje, kako ozko je sodelovanje obojebarnih nacionalistov proti slovenskemu narodnemu življu, res pa je, da ta primer tega ne pokazuje.

Kočevo, dne 9. februarja 1939.

Z odličnim spoštovanjem: Lovšin Anton
notar in predsednik občine Kočevo-mesto.

Dr. Francé Prešeren

V zadnje desetletje si z neugnano in stalno vzmoževano silo delamo pot v prvo stoletnico, odkar se je utrgala najzvočnejša struna na slovenski liri. Neutajljiv njen zven, ki ga nikoli in nihče proti naši volji udušiti ne bo mogel, glasno in krepko oznanja vsemu svetu našo narodno samobitnost in voljo za življenjem vrednim velikega naroda.

Z belim orlom

Fran Radešček

(Nadaljevanje.)

Tiskovni odsek je bil v visokopritlični hiši. Sluga je naju naznanil in vstopila sva v tesno predstojnikovo, preprosto opremljeno sobo. Predstojnik je bil Čeh. Sploh so Čehi bili med tujci v državnih uradih razen Srbov prečanov v večini.

Bil je bradat starček srednje postave in izredno prijazen. Zame je govoril Mitrovčan, ker je meni srbsčina bila čisto nov svet. Vendar sem razumel, kar je kdo govoril, prav tako pa so tudi drugi mene razumeli. S tem pa seveda ni rečeno, da smo s Srbi enoten narod. S slovensčino sem dobro shajal tudi med Čehi in tudi s Poljaki sem se čisto dobro razumel. In vendar ne bo menda nihče trdil, da smo Slovenci ene narodnosti tudi s Čehi in Poljaki.

Včasih se je kar na splošno trdilo in še sedaj se dobe taki malomiselnosti, češ z nemščino lahko ves svet preromaš. Če je kaj resnice na tem glede nemščine, velja toisto tudi za slovensčino, ker po vsem svetu dobiš ljudi, ki znajo kak slovanski jezik.

S temi pripombami sem se malo oddaljil od predmeta.

Predstojnik tiskovnega odseka mi je ponudil, da bo vse uradne vesti pošiljal v mojem imenu brzojavno na uredništvo lista, ki sem mu bil poročevalec, prav tako pa naj tudi svoje posebne vesti za list prinašam v ta odsek, da mi jih bodo brezplačno

Že tisoč let je bilo takih, in so še danes, ki so s poljubom za srebrnike izdajali svojo kri in se udinjavali tujcu, ki jim je s prezirljivo ljubeznivostjo spletal iz slovenske kože vrv za Judeževu njihovo usodo.

Iz vrednot v tisočletju izzorenih, izostrenih v trpljenju, kaljenih v preganjanju, zgoščenih v številčnem krčenju in uglajenih v suženjskih žuljih — je zažarela svetla zvezda vodnica v visoki pesmi, vklesani v granit zvestobe slovenskih src. In ta granit sega iz ene davnine v drugo. In samo velikanu, kakor je Prešeren, je bilo dano, da ga z drobceno knjižico svojih pesnitev vsega popiše.

In glejte, ni še temu tako dolgo, in pozabljeni nikoli ne bo, da so se izkoreninjenci v svoji plitki majhnosti, da bi za vselej uničili slovenski narod, prizadevali potisniti tega velikana slavenskega — v pozabo.

Zato nam še vedno doni Prešernovo vprašanje, po sto letih njegovih „Elegij rojakom“:

„Kaj da vedno še zakriva
zemljo našo temna noč,
kaj da slave ljubezniva
zarja Kranjcem ne napač?“

In vendar

Vremena Kranjcem bodo se zjasnila,
in milše zvezde kakor kdaj sijale

če bomo zvesto ohranili v vsem našem bitju
Prešernovega duha in podrli vse malike,
najsij jih ponazorjuje katerokoli znamenje.

Ali je na svetu kje kako znamenje, ki bi bilo bolj vredno naše goreče ljubezni, kakor je znamenje, ki nam ga je iz vernih slovenskih src tako lepo vpodobil Prešeren v spevu „Krst pri Savici“, in nam v njem še vedno označuje vso našo bit — križ in slovenstvo?

V Bogu in narodu je vsa naša moč, ves naš ponos, ves naš ogenj!

Ta prelepa slovenska pesem, ki jo križ prepleta, po Prešernu tako živo vtelešena v vso našo stvarnost, je razrastla v ogromen obseg pesnikovo drobno knjižico, ki postoterja številčnost našega naroda.

Kakor je v Prešernu slovenska kri vznela visoko pesem, ko je bil pritisk avstro-nemštva najhujši, naj tudi v vas, kočevski Slovenci, ki živite med ponemčenci, družinkami in izkoreninjenci, dvigne vašo narodno zavest v neugasljiv plamen ljubezni za — Boga in narod!

brzojavno odposlali v mojem imenu. Večje uslužnosti si zaenkrat pač nisem mogel želeli. Seveda je od tega imela Srbija dvojno korist: nadzorstvo nad vestmi, ki gredo v tujino, in zagotovilo, da bosta tak list in njegov poročevalec upoštevala koristi Srbije. Da je tako tudi bilo, dokazujejo vse številke „Dneva“, dokler ga niso avstrijske oblasti pred svetovno vojno nasilno zadušile.

„Stanovanja menda tudi še nimate,“ se je ponudil moj spremljevalec, ko sva stopila na ulico.

„Ne. In to je zdaj poglavitno. V hotel ne morem, ker bi mi sicer prehitro skopnelo tisto, kar imam,“ sem mu odkrito razodel svoje žepno stanje.

„Torej želite skromnejše stanovanje. Opremljene sobe, če so količkaj boljše, so tukaj neznansko drage, dasi jih ne manjka.“

Zavila sva torej po prečnih ulicah kar na Aleksandrovo cesto. Spotoma sva tu in tam vprašala po ceni in si ogledala „sobe za samce“. Toda cene so bile nedosegljive za moj žep. Šestdeset, sedemdeset in še več so zahtevali za sobo. Srb je namreč ves vzhodnjaško navdahnjen. Ceno določa, ne po vrednosti tega, kar ponuja, marveč po zunanosti kupca. Tista strast po skubljenju odbija tujski promet, zlasti je snaga posebno na kmetih pastorka. Menda tudi danes ni dosti boljše.

V Aleksandrovi ulici, nasproti sedanje državne zbornice, torej v središču mesta, sva naletela v hiši šte. 18 na stanovanje, ki je končno le nekako šlo v skladje z mojimi računi. Hiša je bila menda kar lesena stara turška stavba z žalostno zuna-

V tem geslu ustvarjajmo našo narodno skupnost, prepojeni s Prešernovim duhom,

Da bi nam srea vnel za čast dežele,
Med nami potolažil razprtije,
In spet zedinil rod Slovenščine cele,

Da b' od sladkote njega poezije
Potihnil ves prepir, bilé vesele
Viharjev jeznih mrzle domačije.

Nova vlada

Dragiša Ovetković je sestavil 5. t. m. popoldne naslednjo vlado: Dragiša Ovetković, preds. min. sveta in notr. minister; dr. Mehmed Spaho, promet; Stevan Čirić, prosveta; dr. Miha Krek, gradbe; dr. Džafer Kulenović, min. brez listnice; general Miljutin Nedić, vojska in mornarica; Ante Maštrović, min. brez listnice; Fran Snaj, min. brez listnice; dr. Aleksander Cincarković, min. za zun. zadeve; dr. Viktor Ružič, pravosodje; Jevrem Tomić, trg. in ind.; Jovan Altiparmaković, pošta; Ljubomir Pantić, šume in rude; inž. Nikola Beslić, kmetijstvo; dr. Vojislav Djuričić, finance; Milivoje Rajuković, soc. pol.; Djura Čejović, tel. vzgoja in dr. Branko Miljuš, min. brez listnice. Časopisi poročajo, da so začeli poslanci zapuščati bivšega min. predsednika dr. Stojadinovića in da ina vlada že zagotovljeno večino, ker da je že 200 poslancev za vlado. Vlada je pooblastila finančnega ministra Djuričića, da predloži skupščini proračun, kakor ga je izdelala prejšnja vlada. Proračun bo le malenkostno spremenjen. Takoj po sprejemu proračuna bo vlada zaprosila skupščino za pooblastilo za izdajo tako imenovanih političnih zakonov. Te zakone bo min. predsednik Ovetković napovedal že v vladni deklaraciji. Za deklaracijo vlada že sedaj največje zanimanja v politični javnosti. Posebno se zanima za deklaracijo tudi Zagreb ter bo v znatni meri od deklaracije odvisno, kako stališče do vlade bo zavzel Zagreb. Pričakujejo, da bo v deklaraciji zlasti naglašena potreba sporazuma med Hrvati, Srbi in Slovenci.

Marsikaj je dalo odprtim očem že pred volitvami spoznati, da Stojadinović skuša posnemati Pašića. Teda če je za malo Srbijo bila politika „nadmodrivanja“ in zavladačevanja uspešna, v Jugoslaviji se ne obnese, ker med čuvarji Jugoslavije imamo tudi Slovenci močno državniško besedo v svojem voditelju. Posebno kočevski Slovenci imamo dovolj vzroka, da novo vlado iz vse duše pozdravljamo in ji želimo mnogo uspeha, da ob pravilni rešitvi hrvatskega vprašanja tudi Slovenija ne bo prikrajšana!

njostjo. Vhod je bil, kakor po večini vse belgrajske hiše, skozi avlijo (dvorišče). Lesene stopnice, ki sta jim vreme in čas zapustila neizbrisne sledove, so vodile v prvo in edino nadstropje. Majhna vežica se je uokvirila v samih vratih. Iz kuhinje je prišla stasita ženska. Prosila sva jo, naj nama pokaže sobo.

Bila je je sama prijaznost. Vstopila sva v tesno kuhinjo, iz katere so vodila spet vrata v sosednji prostor. In to naj bi bila — soba za samca!

Ta prostor je bil tako tesen, da v njem res ni moglo stati drugega, kakor postelja, majhna mizica in stol. In ta postelja je bila, kakor zasilni mrljiški oder. Obledelo pregrinjalo je do tal prikrivalo grobo z žebli zbito ogrodje. Na tem ogrodju je samevala s slamo trdo natlačena, prešita blazina. Mizica je bila prava sirotica na eni sami, majavi nogi. Nekaj žeblijev na steni je nado-meščalo omaro.

In to je bila — opremljena soba!

Vprašam za ceno.

„Pet in dvajset dinarjev, gospod,“ je odvrnila in začela hvaliti vse drugo, le svoje sobe ne. „Tu imate blizu na Terazije. Tu, skozi okno vidite na dvorski park. Tramvajska postaja je takoj pred hišo. Res na takem tako udobnem kraju za to ceno pač ne boste dobili stanovanja.“

Vse to sem ji moral vsaj v srcu priznati. Toda soba, soba! Tu naj torej pišem! Zdaj po zimi in brez peči!

Končno sva se pobotala za 18 dinarjev mesečno.

(Se bo nadaljevalo.)

Pogled po svetu

Velik govor je imel nemški vodja Hitler, ki je bil tokrat znatno umerjen, poudaril pa je trdnost osi Rim-Berlin za vse primere. — Nenavadno močan odziv je bil Rooseveltov, ki je v tajni seji vojnega odseka govoril o ameriških mejah, češ, da so le-te v Franciji. Nato je pa javno izjavil, da ni res, da ima Amerika svoje meje v Franciji. Prvo je govoril v pomenu obrambe Francije, preklic pa pomenja, da Amerika res nima meja v Franciji. S tem prvotna izjava ni prav nič izgubila na svoji tehtnosti. — Tudi Chamberlain je izjavil, da je Anglija v vsakem primeru odločno na strani Francije. Halifax pa je odgovoril Hitlerju, da ne gre za to, da se Nemčija izključi s svetovnih tržišč, ker je vprav nemška svetovna trgovina tudi Angliji koristna. To, kar uničuje svetovno trgovino, je zapravljanje ljudskega denarja za oboroževanje. — Arabci zahtevajo, da se Judom prepove naseljevanje in kupovanje zemlje v Palestini in da se ustanovi arabska država, ki bo s pogodbo v zvezi z Anglijo. — General Franco je dokončno posedel celo Katalonijo, ki je najbogatejši in industrijsko zelo razvit del Španije. Republikanska vlada s svojo razoroženo vojsko je zdaj po milosti Francije na tujih tleh. Anglija in Francija se pripravljata, da priznata nacionalistično vlado v Španiji, katere popolna zmaga je zdaj samo še vprašanje kratke dobe. — V Angliji še vedno pokajo bombe irske skrivne vojske, ne da bi oblasti mogle učinkovito poseči vmes. Predsednik irske republike de Valera je sicer izjavil, da ne odobrava, kar počenjajo irski ustrahovalci, toda zahteva, da Anglija umakne svoje oblasti in svojo vojsko iz severne Irske. S tem bo tudi konec bombnih atentatov. — V Franciji so začeli stopati na prste avtonomističnemu gibanju in obdolžili voditelje veleizdaje. Centralizem ima povsod težave, četudi niso vidne, so pa vedne. Avtonomistična misel je na pohodu. Srečne države, ki jo pravočasno spoznajo in upoštevajo. — Češko-Slovaška se v novem svojem stanju utrjuje v krščansko-narodni smeri. Najbolj ovira redno državno življenje Podkarpatska Ukrajina, ki je pod močnim vplivom madžarskih ustrahovalcev in agitatorjev. Pripravljajo se velika javna dela, zlasti avtomobilska cesta, ki bo podolž cele ČSR vezala vzhod z zapadom. V pogodbi z Nemčijo je določeno 30 cest, kjer bo nemoten prehod nemških avtomobilov čez ČSR. — V Romuniji je Železna garda resno ogražala državni red. Vlada je ustanovila enotno narodno stranko, v kateri imajo razne narodnostne skupine svoje posebne odseke, ki jim načeluje državni podtajnik. — Italijansko časopisje trdi, da je med Francijo in Anglijo prava vojaška zveza za vse primere. S tem se opravičuje naglo oboroževanje Italije. Pred Džibutijem, ki je francoski, se zbirajo italijanske čete. Zdi se, kakor da je smodnik že v zraku, vendar upajmo, da se bo končno vse lepo razmeglilo. Vojske, ognja, potresa — reši nas, o Gospod!

Spomin na sv. birmo

Letos dne 11. junija bo v Kočevju sv. birma. Dotlej, upajmo, bo cerkev že vsa poslikana in urejena. To se veselijo otroci! Toliko večje pa so skrbi staršev in botrov in boterc! V Kočevju pa bo treba, da Slovenci in Nemci prav posebno izkažemo vso našo ljubezen in vdano spoštljivost duhovnih sinov in hčera do prevzvišenega našega kneza in škofa. Vprav zato, ker se z vseh strani zaganja valovje protiverskega gibanja, ko vemo, kako marsikje preganjajo vero in cerkev v znamenju poganskega nacionalizma, moramo pokazati, da bomo v cerkvi vsi, Slovenci in Nemci, enega duha. Prav je, da eni in drugi o tem že zdaj premišljujemo. Navadno postavijo verniki v čast svojemu škofu mlaje in napise.

Kmalu po svetovni vojski je bila sveta birma v neki župniji na Kočevskem, ki nikoli ni bila in ne bo nemška, kar spričujejo

imena prebivalcev in krajev. Ko je blagopok. škof Jeglič odhajal iz župnije, je imel priložnost brati na slavaloku napis: „Weg nach Jugoslawien!“ Do takega ali enakega izzivalnega napisa (Pot ali proč v Jugoslavijo) menda nikjer več ne bo prišlo, ker so se končno kočevski Nemci in ponemčenci mogli do dobra prepričati, da kvečjemu svoje osebe lahko prenesejo na kraj svojih želja in si pri tem kar sami lahko postavijo kašipot „Weg nach... kamor hočejo.“

Duhovno berilo

Vprav, ko slavimo obletnico kronanja blagopok. sv. očeta papeža Pija XI., ki je prav te dni izročil svojo veliko dušo Bogu, se spominimo, kaj je nam katoličanom papeštvo. Božja ustanova nam je, v kateri imamo vso zveličansko resnico in jo bomo zmerom imeli. —

Vso resnico, predragi! ki nam je potrebna za zveličanje, nam je razodel Kristus, Sin božji. Povedal nam je z gotovostjo, odkod smo, kaj smo, kaj hočemo na zemlji, kam gremo, kako pridemo do cilja — vse. A komu je zapustil Kristus to resnico, da nam jo nepokvarjeno ohrani? Nikomur drugemu nego svoji učeči Cerkvi, Petru in apostolom ter njihovim naslednikom, papežem in škofom. Zlasti sv. Petru in papežem. Sv. Petru je dejal: Ti si Peter — skala — in na to skalo bom sezidal svojo Cerkev (Mt 16, 18) ter: Simon, jaz sem prosil zate, da ne opeša tvoja vera (Lk 22, 31). S temi besedami je Kristus zagotovil sv. Petru nepremakljivost v božji resnici — ti si skala —, nezmožljivost v razodeli veri — da ne opeša tvoja vera —. Sv. Peter pa ni prejel tega zagotovila kot privatna oseba, marveč kot poglavar Cerkve Kristusove. Zato so v njem taisto zagotovilo prejeli tudi vsi njegovi nasledniki, poglavarji taiste Cerkve. To pa so rimski papeži. Kot legitimni, postavljeni dediči Petrovi prevzemajo papeži vso dediščino njegovo, torej tudi dediščino skale, tudi dediščino, da ne opeša njihova vera. O veliki in prevažni dediščini, o neprecenljivi zaklad, shranjen v papeštvu, zaklad prave vere, vse resnice Kristusove, brez katere se zveličati ne moremo, s katero pa se gotovo zveličamo, če le hočemo! Zmerom, predragi! bomo imeli v papeštvu vso zveličavno resnico. Zakaj papeštva ne bo konec, ker Cerkve ne bo konec do sodnega dne. Umrje papež ta in oni, papeštvo ne umrje. In vsak papež do konca sveta bo skala resnice, nobenega vera ne bo opešala, kakor je to obljubil Kristus, ki je pot, resnica in večno življenje. —

Predragi! Zahvalimo Boga za papeštvo, za vsakega posameznega naslednika sv. Petra, za blagopok. velikega Pija XI. Prepričani katoličani zlasti ta današnji tolikanj razburkani čas bodimo zvesti temu, kar nam je govoril od Kristusa nam postavljeni poglavar sv. Cerkve. Kar sv. oče uči, to je resnica; kar on zavrača, to je zmeta; kar on zapoveduje, to je krepost; kar on prepoveduje, to je greh. In slejkoprej iz srca molimo za našega blagopok. sv. očeta Pija, zlasti pa za srečno izvolitev novega papeža.

Po dr. M. Opeki.

To velja seveda za tisto posebno smetano, ki sta jim vera in cerkev deveta briga, pa v svoji prenapetosti hočejo prav tu imeti prvo besedo.

Skrbeli bomo, da se ne pojavi nikjer noben napis, ki bi kakorkoli žalil prevzvišenega nadpastirja ali Slovence.

*

Naj ob tej priložnosti obudimo še tole spominčico.

Ko je cesar Franc Jožef obhajal 65 letnico svojega vladanja, so se mu poklonila odposlanstva vseh narodov in dežel. Vstulili so se seveda tudi Kočevarji, ki se hočejo tudi med Nemci šteti za posebnost. Cesar se je zanimal za kočevsko deželico, pa je vprašal visokega gospoda: „Ali je vaša deželica čisto nemška?“ — „Dá, dá, Vaše cesarsko Veličanstvo, čisto nemška.“ Cesar pa je bil menda bolje poučen in ni zaupal človeku, ki je bil v njegovi visoki službi. Menil je, da mu bo pač duhovnik, ki je bil v deputaciji Kočevarjev, vsaj ta povedal popolno resnico. Vprašal ga je torej: „Ali

je vaša župnija tudi popolnoma nemška?“ — „Dá, dá, čisto nemška, Vaše cesarsko Veličanstvo!“ In vprav ta župnija je slej ko prej z doberšnim delom slovenska.

Danes so se razmere temeljito spremenile. In vendar, kakor priučena papiga, tista peščica Nemcev z najetimi ponemčenimi Slovenci, kolikor jih je še, bi še vedno enako odgovarjali, če bi jih kdo kaj vprašal. Resnica pa je vprav nasprotna: Slovenci bi danes vsaj z enako upravičenostjo lahko trdili, da je Kočevsko popolnoma slovensko, ne da bi se tako debelo lagali, kakor so se Kočevarji cesarju v brk.

Poročajo

Draga. Kr. banska uprava prireja tudi v Dragi gospodinjiski tečaj, ki je zelo dobro obiskan. Občinska uprava od svoje strani izdatno podpira tečaj, ki bo dal mnogim dekletom koristnega znanja. Žal, da v tečaju ne opažamo slovenskih deklet iz Starega in Novega kota. — Do sedaj je prispevala kr. banska uprava za popravilo obč. poti Stari—Novi kot—Prezid din 40.000. Za ta iznos so se znižali glavni prekucljaji, se pot na več mestih razširil in na novo napravil. Potrebno je še, da se v Preski izvrši nova trasa in da se nad Prezidom v toliko popravi, da bodo ovinki širši in prehod na banovinsko cesto zavarovan. Če se bo še to izvršilo, potem bodo imeli Stari in Novo kotarji vsaj na eni strani najnujnejšo zvezo z banovinsko cesto. Upravičeno pričakujejo, da jim kr. banska uprava še nadalje priskoči na pomoč. — V Starem kotu pripovedujejo neke ženice, da jim v Čabru branijo, da bi „Kranjci“ hodili v hrvatsko cerkev v Čabru k sv. maši. Če je to res, potem mi „Kranjci“ povemo tem prenapetežem, da ni katoliška cerkev kraj za politična obračunavanja. Sicer pa, kdo ima več koristi, oni od nas, ali mi od njih. Mi Slovenci smo stoletja lahko živeli brez Čabra, le k sv. maši smo hodili tja, smo pa zato tudi prispevali k vsem cerkvenim dajatvam, a da ne govorimo o denarju, ki ga puščamo pri hrvatskih trgovcih v Čabru. Še to naj vedo, da se jim mi prav nič ne vsiljujemo in še celo želimo mi „Kranjci“ nazaj na „Kranjsko“. Slovencev v čabarskem okraju je več kot tretjino vsega prebivalstva, pa mislimo, da bi se bo moralo to dejstvo upoštevati čimprej, tem bolje. — Te dni se je vršil v Dragi popis kmetovalcev, ki prosijo za umetna gnojila, cement in razna semena po znižani ceni. Odziv ni bil zadovoljiv.

Štalcerji. Z veseljem je sprejelo naše ljudstvo vest, da se je, kakor tudi drugod, kjer ni bilo dovolj nemških otrok, tudi v Štalcerski šoli črtal nemški oddelek. S tem smo dosegli popolno slovensko šolo! Zdaj ni več dvoje vrst otrok in se poslej ne bo mogel nihče, ki ni nemške krvi, pritoževati, češ zakaj ne more njegov otrok v nemško šolo. Vsi pametni prebivalci ta odlok z zadovoljstvom odobravajo. Tudi mladina je prav rada odšla v slovenske razrede. Samo neki večni godrnjač, ki pa ga redi slovenski kruh, nekaj zabavlja čez uredbo in učiteljstvo. Toda povemo mu na tem mestu, da naj nemudoma neha s svojim zabavljanjem v njegovo lastno korist. Kdor zna državni jezik v govoru in pisavi, bo šele popolni naš državljan. Zato moramo samo češtiti novi pridobitvi v Štalcerjih, ki bo koristna vsem, tudi drugorodnim prebivalcem.

Pišejo

Donava - Morava - Vardar. Pod tem naslovom belgrajska „Samouprava“, oslanjajoč se na poročila dunajskih listov, je tik pred padcem Stojadinovićeve vlade zagovarjala politiko, ki jo naj pospešujejo prometna pota. Med drugim omenja tudi plovbeni prekop, ki naj bi se napravil od Donave po rekah Morava in Vardar v Egejsko morje ter bi se tako zvezal Belgrad iz Smedereva s Solunom, hkrati pa naj bi se napravil preko Donave še most za zvezo z Romunijo. To bi počelo ogromne milijarde! Po vsem tem je seveda razumljivo, zakaj se je ogreval prejšnji predsednik vlade dr. Stojadinović za doslejšnji centralizem. Vse severne in severozapadne pokrajine naj bi z neizmernimi

žrtvami kopljele državno bogastvo na eno samo točko. Enako je bilo tudi z industrijskimi podjetji in s finančno politiko državnih denarnih zavodov, ki so vsa cvetela na jugu države in se tja stekal tudi ves denar. Zdaj bo menda konec temu. Za kočevsko zvezo z morjem se mora tudi najti denar!

Da se odpravi centralizem, se „Trgovski list“ v svojem uvodniku krepko zavzema in odpravo utemeljuje zlasti z gospodarskega stališča, ker vprav na tem področju najhuje trpimo Slovenci in Hrvatje. Po pravici trdi list, da je prav za prav centralizem tisti, ki ustvarja hrvatsko vprašanje. Tu je hvaležna naloga nove Cvetkovičeve vlade.

Na zborovanju evangeljske cerkvene občine, je med sedmograškimi Nemci prišlo do hudega prerekanja, ker je kurator cerkve obsodil preganjanje krščanskih cerkva in duhovnikov. „Süd-Ost“ obširno dokazuje, koliko Nemčija stori za versko življenje svojih državljanov.

Internacionalnost nacionalizma dokazuje švicarski dnevnik „National-Zeitung“. Zveni sicer to skoraj nemogoče, da bi se poudarjeno nacionalistično gibanje moglo vjemati z nacionalizmom drugega naroda. Da je to neverjetno skladje res možno med dvema nacionalizmoma, se vidi na kočevskih tleh, kar smo v zadnji številki z dejstvi dokazali. Članek „V narodno skupnost“ je krepko odmel v slovenski javnosti.

Novice

Prosvetno društvo v Kočevju je v svoji dvorani na rudniku 5. t. m. priredilo Doboviškovo komedijo „Krok po receptu“. Vloge so bile zelo posrečeno razdeljene in se je zlasti Bambeku, ki ga je podal g. Incinger, rojen komik, vsa dvorana prav iz srca nasmejala. Njegova žena Cecilija v osebi gosp. Kuntarjeve je bila sicer zelo dobra, mestoma pa je bila le premalo odločna. Njuna hči Jelka, gđ. Kristanova, je za svoje krasno petje, zlasti v II. dejanju, žela splošno odobravanje. Njena sestrična Vanda, gđ. Veselova, bi nam pa kot mlada vdovica v večji razgibnosti in življenju bila bolj všeč, sicer pa je bila imenitna. Kovač Jaka, g. Vidovič, in Katra, gđ. Regina, sta s svojim ljubkim petjem žela pri občinstvu popoln uspeh. Eteka, gđ. Kužnikova, bi se kot temperamentna Madžarka bila morala v igro bolj vživeti. Na splošno so zadovoljile tudi ostale vloge, zlasti sta bila posrečena častnika. Poročnik Polovič, ki ga je izvajal g. Lipovec, bi v bolj strumni drži lahko napravil živahnjega častnika. Kapitan Meden v osebi g. Koejančiča je bil kar dober. Zadovaljile so tudi gostilničarska gospa Ogrova in natakarka gđ. Vodnikova. Režija posrečena. Vloge so bile dobro naučene in videlo se je, da je urednikov kritični pogled na minulo igro „Trije potepuhi“ imel uspeh. Brez kritike ni šole. Dvorana je bila do zadnjega kotička razprodana. Takih nastopov si želimo še videti, uspehom pa iz srca čestitamo. Fr. L.

Uredništvo in uprava „Kočevskega Slovencea“ bo poslej v novih prostorih Ljudske posojilnice v Kočevju.

Dr. Korošec je kot predsednik senata odložil oba poslanska mandata in prideta v skupščino oba njegova namestnika dr. Adolf Golia in zas. uradnik Smersu. Prvi je zastopnik industrijskih krogov, drugi pa narodnega katoliškega delavstva. Obema želimo mnogo uspehov!

Bivši minister dr. Magarašević je bil izvoljen v dveh okrajih. Obdržal si je mandat v runskem okraju, mandat v vračar-palanškem pa je prepustil svojemu namestniku dr. Tischlerju, da imajo sedaj Nemci tri poslance.

Dva medveda so loveci vendar ustrelili te dni, in sicer v Golobinjaku 230 kg težkega, v kočevskem gozdu pa mladiča, ki je tehtal 50 kg.

Med darovalci za župno cerkev v Kočevju opazamo v tukajšnjem nemškem listu lepó število slovenskih darovalcev. To omenjamo zato, da ne bi kdo nápak sodil, češ kako brezbržni smo Slovenci za cerkveno življenje. Imen pa, žal, ne moremo objaviti, ker nam jih nihče ni poslal.

Te dni smo pokopali go. Amalijo Koritnik roj. Hofman, vdovo po trgovcu in posestniku v Kočevju. N. v m. p.!

Trije vročekrvni Kočevjarji so se okajeni zravšali na Hribu ob 1 popolnoči, dokler ni mrtev obležal Rudolf Štalcer, star 38 let. Zapušča vdovo s štirimi otročiči. Storičica sta se sama zglasila pri orožništvu. — Kaj vse ne stori pijača!

Cepljenje otrok zoper koze. Starši naj v občinski pisarni prigrasijo vse najmanj tri mesece stare otroke, ki še niso bili cepljeni. Šoloobvezne otroke bodo prigrasila šolska upraviteljstva. Natančnejše podatke dobijo starši v občinski pisarni. Dan, ura in kraj cepljenja se bo naknadno naznanilo.

V Ameriki, v Windham, Mont., je umrl Jožef Bartol, star 59 let, doma iz občine Loški potok. Tja je prišel že pred 40 leti. Zapušča tam brata in dve sestri.

Volilni imenik je stalno razgrnjen v pisarni občine Kočevje-mesto na vpogled. Opozarjamo, da smejo pri volitvi glasovati samo tisti, ki so vpisani v volilni imenik.

Razglednik

Brezposelnost v Ameriki popušča. V šestih mesecih je dobilo delo 1.200.000 delavcev.

Slavni četniški vojvoda Jonko Vapearov, ki se je leta 1903. udeležil ilijindanske macedonske vstaje, je nedavno v Sofiji umrl.

3000 omoženih učitelje odhaja v ČSR iz drž. službe deloma prostovoljno, deloma po odpovedi. Tudi mestni magistrat v Ljubljani je načel to vprašanje, da se omožena žena vrne svojemu pravemu poklicu v zakonu. Če tudi naša država reši to péreče socialno vprašanje na pravičen način, bo znatno ublažila brezposelnost in pomnožila število rodbin s tem pa tudi število rojstev, hkrati pa omejila velike socialne in moralne rane.

Komaj 35 letna mati v francoski vasi Eu ob reki Seini je dala življenje dvojčkom in ima sedaj kar 15 otrok živih in zdravih. Francoska akademija ji je določila visoko nagrado. — Da se dvigne na Francoskem število rojstev, je poštni minister izdal odlok, da se eno četrletje prodajajo znanke s poviškom, ki se bo porabil za pospeševanje rojstev.

Bajeslovno bogastvo že umrlega kralja črnecv, Lo Bengula, v portugalski koloniji Angoli leži baje zakopano v neprodinri goščavi. Pravijo, da so našli neki načrt. Odpravila se je posebna ekspedicija iskat ta zaklad. Na tisoče ljudi se je pridružilo tej ekspediciji. Zapustili so domove in šli — za zlatim teletom.

Bolnega moža je neka „dobrosrčna“ žena na Češkem odvelkla v drvarnico in zaprla, češ naj se obesi. Čez tri dni so ga našli sosedje vsega oslabelega in ga oddali v bolnišnico, ženo pa orožnikom.

Ves presežek madžarskih prašičev bo kupila Nemčija. Še te dni se bo iz Madžarske izvozilo 10.000 živih in 5000 zaklanih prašičev.

Jugoslovanski bojovníki so v močnem odposlanstvu obiskali Italijo in sta jih sprejela kralj in Mussolini.

V Zedinjenih državah Sev. Am. želijo praznik Kristusa-Delaveca. Samo v Brooklynu so zbrali že 100.000 podpisov na prošnji, ki jo bodo izročili sv. očetu, da razglasi tak praznik. Kristus-Kralj in Kristus-Delavec oba se dopolnjujeta v Kristusovem globokem pomenu Bog-človek in Kralj-Delavec.

Judje v Jugoslaviji se kar v gručah prigrasujejo v katoliško in pravoslavno vero. Nedavno so katoliški škofje imeli v Zagrebu konferenco in sklenili, da se brez škofovega dovoljenja noben Jud ne sme krstiti. Tudi med pravoslavni škofi prodira mnenje, da se Judom kar najbolj otežkoči prestop k pravoslavlju.

Dva otroka, eden pet, drugi sedem let stara sta na madžarsko-slovaški meji tihotapila denar. Ko sta carinarjem postala sumljiva, so ju preiskali in našli v žepih 20.000 romunskih lejev.

Cel plaz snega je s strehe sprožil neki mož v Parizu ponoči na mimoidoče. Gasilci so ga komaj dosegli. Stanoval je v isti hiši v prtiličju in v spanju splezal skozi okno v spodnjem perilu po žlebih na streho, pri tem pa nezavestno sprožil sneg, ne da bi sam padel.

Vsa katoliška mladinska društva v Nemčiji so razpuščena.

Vulkan Himalagira v belgijskem Kongu (Afrika) je začel spet delovati. Ogromna površina pragozdov je zaradi tega v ognju. Strašne nesroče zadevajo svet!

Gospodarske vesti

Premoženjska uprava v Kočevju. Kakor je iz razglasa tukajšnjega okrajnega sodišča razvidno, bi se morala 8. t. m. vršiti javna dražba vsega imetja kočevske mestne Premoženjske uprave, ki je pa odložena na nedoločen čas, češ da iz zemljiške knjige ni razvidno, kaj je last Premoženjske uprave in kaj Mestne občine. Potrebna bo k vsemu temu bržčas še ugotovitvena tožba, ki pa je po ugotovitvi lastnine za javnost brez pomena. Dražba se bo ponovno razpisala. V danih razmerah nas zanimajo okoliščine, ki so Premoženjsko upravo dovedle do tega, da stoji to nekdanj cvetoče več milijonsko premoženje pred javno dražbo. Premoženjska uprava gre na javno dražbo za pokritje dolga, ki so ga napravili leta 1929 zastopniki Premoženjske uprave in Mestne hranilnice v Kočevju pri Mestni hranilnici ljubljanski za nakup vile in žage tvrdke A. Kajfež. Zakupnino so prevzeli v plačilno obvezo Premoženjske uprave v hipoteki od 4 milijonov din, ki jo je imela Mestna hranilnica ljubljanska vključeno na teh nepremičninah. Ko bi bili prizadeti prevzeli jamstvo za kupnino z že obremenjenimi nepremičninami, ne bi bilo treba za varnost te hipoteke zastaviti še vse premoženje tedaj neobremenjene mestne Premoženjske uprave, vredne takrat okoli 12 milijonov dinarjev. Ker pa mestna Premoženjska uprava teh plačilnih obveznosti ni izpolnjevala in skozi leta in leta niti obresti ni plačevala, Mestni hranilnici ljubljanski ni preostajalo drugega, kakor da je zastavljene nepremičnine postavila na javno dražbo. S tem se je izognila očitni zgubi. Te nepremičnine obsegajo poleg dveh hiš in vodne moči v mestu, še dva velika gozdna kompleksa v območju mesta, vsako po približno 250 ha — torej z lastnim loviščem. Zlasti kompleks Šahen, ki leži v ravnini tik mesta, ima za milijon dinarjev za posek godnega lesa. Izkljena cena temu kompleksu je 715.000 din, na kar opozarjamo z vsem poudarkom slovensko javnost. Fr. L.

Dekle

uporabljivo za vsa hišna dela, takoj sprejme Poje, kino, Kočevje.

Ljudska posojilnica v Kočevju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

sprejema hranilne vloge in jih obrestuje najbolje,
daje posojila proti zastavi ali poroštvu.

Za varnost jamči neomejeno poroštvo njenih članov in lastno premoženje.

Zveza lesnih domaćih obrti

r. z. z. o. z.

trgovski oddelek v Sodražici

Prodaja na debelo in na drobno vse vrste lesnih izdelkov za gospodarstvo in gospodinjstvo kot tudi razne igrače.

Cenik na razpolago.
Cene zmerne in solidne.